

1. Drie maanden onder de Sneeuw. — 3. Sint Gregoriusdag op School. — 6. Een moedig Meisje. — 7. Karel Cogge. De Overstroming aan den IJzer. — 8. Het Wonderlijk Gezelschap. — 11. Het Kermismeisje. — 12. Willem Tell. — 13. Beter een lap dan een scheur. — 17. De Zinneloozen van Gheel. — 20. De Klok van Stuivekenskerke. — 24. Grapjes en Vroolijke Verhalen. — 34. Nog Grapjes. — 35. Het Kindje van de Zee. — 37. De Bezembinders van Kleit. — 38. De Vlucht in de Koffer. — 41. De Gierigaard. — 43. De Veerman van 't Zwin. — 48. Eerlijk duurt 't langst. — 61. Streng Winters. — 62. De Wees in Londen. — 63. Sinter-Klaas op de Heide. — 66. De Kinderen van den Smokkelaar. — 67. De Paaschklokken. — 69. Leeuwte van Damme. — 70. Van Alles Wat. — 71. Nieuwsgierig Aagje. — 79. De verrassing van Oudenaarde. — 83. Op de Hooge Venen. — 85. De Overwintering van Nova Zembla. — 86. Hoogmoed komt voor den val. — 89. Het Spook. — 95. De twee Weesjes. — 96. De oude Redder. — 97. De Vlucht. — 101. Toch beter Thuis. — 105. Ongeluk en Geluk. — 108. Bieke. — 109. De oude Mantel. — 110. Robinson Crusoe. — 113. De Rooversjongen. — 114. Nooit Vergeten. — 118. De Spion van den Molen. — 119. De Kinderen van den Dokter. — 120. De ruwe Kerel. — 121. Tweemaal gevonden. — 126. De Kerels van Lampenisse. — 136. Thijl Uilenspiegel. — 137. Oom Tom. — 141. De Kerstavond van Eertje. — 143. De Reis in de Wildernis. — 168. Een jonge Held. — 169. Jacob van Artevelde. — 170. De overwinning van Karel. — 171. Genoveva van Brabant. — 172. De Avontuurlijke Reis. — 173. De strijd met den Wolf. — 174. Een vreeselijke Avond. — 175. De gevluchte Slaaf. — 176. In de Vliegmaschine. — 177. Een moedige Vrouw. — 178. Ontsnapt. — 179. Valsch beschuldigd. — 180. De Zoon van den Torenwachter. — 181. Terug bij vrouw en kinderen. — 182. De Reis van Columbus. — 183. De Schilder van Karel den Stouten. — 184. Het Spook van de Schelde. — 185. Het Avontuur in het gebergte. — 186. Jack de Cowboy. — 187. Hoe Jack prairieboer werd. — 188. De sterkste Voetbalclub. — 189. De Held van Tremeloo. — 190. De straf van 't Elzelareshof. — 191. De Cowboy van Fort Bell. — 192. Jeanne d'Arc. — 193. De wandelende Deur. — 194. De Avonturen van Geeraart. — 195. Geeraart in Rusland. — 196. Dikke Dries. — 197. De Roode Kuupels. — 198. Rosa van Dennenburg. — 199. De Wolf van Ghistel. — 200. De betooverde Molen. — 201. Zonderling gered. — 202. De Spaansche Furie. — 203. De Boeteling van Veurne. — 204. Een angstige Nacht. — 205. De Prins van Kakao. — 206. De dappere Elzie. — 207. De Avonturen van David. — 208. In en uit de Gevangenis. — 209. De Spion voor zijn land. — 210. In het verwoeste Vlaanderen.

Vraag elke week het nieuwe boekje aan uw dagbladverkooper, want de reeks van deze veel gevraagde boekjes gaat gedurig voort.

— PRIJS 60 CENTIEM —

Boekdrukkerij R. Bracke, Baesrode

A. HANS

(Tweede druk)

Nr. 113

DE DESERTEUR

Uitgave A. Hans-Van der Meulen, Contich.

DE DESERTEUR

I.

't Was een droevige tijd, ongeveer honderd dertig jaar geleden. De Franschen waren meester in ons land. Hun keizer Napoleon dwong onze jonge mannen voor hem te gaan vechten in den vreemde, want Napoleon wilde over geheel de wereld de baas zijn, en door overwinningen overal heerschen. Om andere vorsten te onderwerpen had hij soldaten noodig.

Maar onze jonge mannen hadden geen lust om voor Napoleon te vechten. Ze wilden als het noodig was, wel hun vaderland verdedigen. Maar nu werden ze als slaven opgejaagd.

Velen weigerden naar 't leger te gaan. Fransche gendarmen zochten de onwilligen en sleurden ze mee. Geen wonder, dat honderden Vlaamsche en Waalsche jongens zich in de bosschen verscholen. Ze leden er veel ellende.

Ja, het was een treurige tijd.

De burgemeester van een dorp in de Limburgsche Kempen zat met zijn vrouw over al die treurnis te praten. 't Was avond.

Eensklaps zei de vrouw:

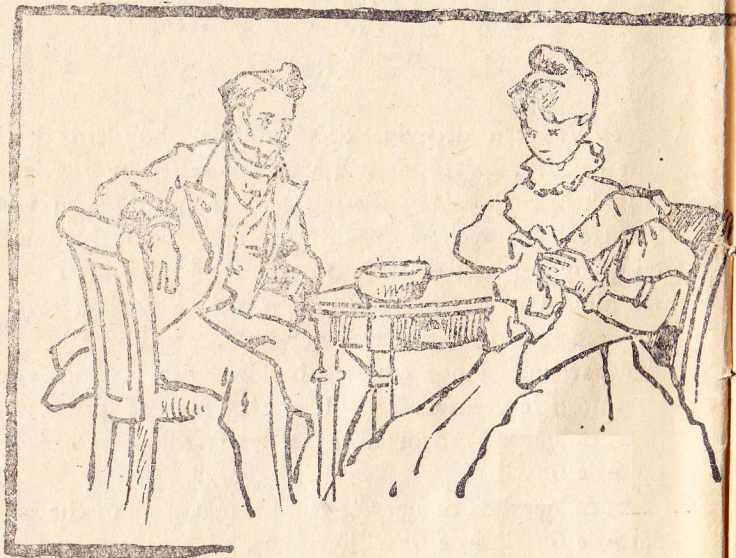
— Ik hoor aan de achterdeur kloppen.

— 't Is zeker de wind.

Beiden luisterden.

— Ge hebt gelijk, zei de burgemeester. Men klopt. Ik zal eens gaan zien.

Hij keerde weldra met een jongen man terug. Deze

was doornat. Het had ook den heelen dag geweldig geregend.

— Lodewijk Vanneste, zei de burgemeestersvrouw. O, ge waagt u op het dorp. En er is hier juist een Fransche kommissaris, om de deserteurs op te zoeken.

Lodewijk Vanneste was ook een deserteur, die niet voor Napoleon wilde vechten.

— Mevrouw, ik weet, dat die kommissaris hier is om ons op te sporen, zei de jonge man. Maar ik moest komen. Bij ons ligt een zieke vriend. Hij kan onmogelijk in het bosch blijven. Dan sterft hij. 't Is een zekere Bernaux uit 't Walenland, die hier gevlucht is. En nu kom ik aan den burgemeester om raad vragen. De jongen heeft het erg op de longen. We zitten daar in een hol onder den grond en we moeten dikwijls verhuizen, om de gendarmen te verschalken. En de menschen zijn bang, om zoo iemand in huis te nemen.

— Het is een moeilijk geval, zei de burgemeester.

— Maar die arme jongen moet geholpen worden, sprak zijn vrouw.

— Ja, hernam de burgemeester. Doch hoe?

— Laat er ons iets op vinden.

— Morgen zal er voorzeker een klopjacht in de bosschen gehouden worden, zei Vanneste. We gaan tijdelijk naar een andere streek. Maar we willen Bernaux zoo niet achterlaten. Hij kan nauwelijks op zijn beenen staan.

— Weet ge wat, zei de burgemeestersvrouw. Breng dien Waalschen jongen hier. Doe het natuurlijk heel voorzichtig.

— Ik ben nu over uw tuinmuur geklommen, om aan de achterdeur te kunnen kloppen, zei Vanneste.

— Wel, de burgemeester zal het hofpoortje openen en breng dan uw vriend langs daar binnen, hernam de

vrouw. Talm niet. Intusschen zullen we wel bedenken hoe we hem voor alle gevaar behoeden.

— O, ik dank u, zei Vanneste ontroerd. We zullen Bernaux brengen.

— De burgemeester zal u door het hofpoortje uit laten. Zoo behoeft ge niet te klimmen en uw armen en beenen te wagen.

De burgemeester ging met Vanneste mee.

Toen hij terug kwam, zei hij:

— Vrouwtje, ge hebt een goed hart... ik weet het. En ja, die Waalsche jongen moet geholpen worden, maar als de kommissaris hem hier vindt, worden hij en ik gestraft.

— De kommissaris mag hem niet vinden. Ik heb al wat bedacht.

— Laat eens hooren!

— Ge verkleedt dien deserteur als een oud vrouwtje en legt hem te bed. We hebben boven nog een pruik van uw vader zaliger. Daarmee geven we onzen Waal grijs haar. Daarover een witte slaapmuts, zoodat er van zijn gezicht weinig te zien is. Een slaapjak, het bed in warm toegedekt. En de kommissaris zal denken, dat er een oude, zieke vrouw ligt.

— Een goed plan, zei de burgemeester. Slim bedacht. Als de kommissaris nu maar niet al te nieuwsgierig is. Maar ik moet mijn plicht doen en ook iets wagen.

De vrouw bracht dadelijk een slaapkamer in orde. Ze legde er ook een vuurtje aan. De burgemeester haalde de pruik.

Toen alles in orde was, wachtte het echtpaar.

't Duurde wel een uur, eer er geklopt werd.

De burgemeester ging open doen. Daar waren vier jongens, die den zieke op een baar van takken droegen.

Vanneste was er bij. Hij zei, dat ze geen gendarmen of andere personen gezien hadden.

— Kom, noodigde de vrouw, en ze wees den weg naar de slaapkamer.

De kranke was bedekt met een mantel. Vanneste nam dien weg.

O, wat zag Bernaux er ellendig uit. Hij was mager en doodsbleek, met ingevallen wangen.

Hij wist, dat de burgemeester en zijn vrouw hem zouden helpen.

— Dank u, dank u, zei hij in 't Fransch. O, mijn arme moeder!

Hij keek mevrouw aan en hernam:

— God zal 't u loonen...

— Ik zal voor u zorgen als een moeder, beloofde de dame ontroerd.

Ze vertelde dan wat er moest gebeuren.

— Daar liggen de kleeren... draag linnen en het pak en de muts, sprak ze. Verkleed uw vriend en leg hem te bed. Ik zal intusschen iets warms voor hem gereed maken.

De burgemeester en de vier deserteurs hielpen Bernaux, die al spoedig warm onder de wol lag. O, dat was een heerlijk gevoel voor hem. In maanden had hij in geen bed meer gelegen.

De burgemeestersvrouw kwam terug.

— Juist een oud vrouwtje, zei ze. O, die vermoeding is goed! Hier, vriend, drink deze kom melk. En morgen zal de dokter komen.

Wat was de Waal dankbaar.

— 't Is of moeder bij mij is, zei hij.

— Ik vervang uw moeder.

Bernaux vertelde, dat hij uit de omgeving van Luik was. Bij een klopjacht door gendarmen had hij ginder de vlucht genomen naar Limburg. Hij had thuis zijn ouders, twee zusters en een jongere broer.

Maar hij mocht van de burgemeestersvrouw niet veel spreken.

— Rusten, zei ze in 't Fransch. Eens flink slapen.

De andere deserteurs namen afscheid van hun makker.

— Merci, merci! stamelde de zieke, en hij had de tranen in de oogen.

— Vanneste, gij en uw vrienden moeten eerst iets warms eten, zei de goede dame.

— Maar mevrouw, zooveel moeite, sprak Vanneste.

— Ge zijt nu toch hier. De kommissaris zal wel bij de wijnflesch zitten. Zet u neer, jongens.

En de deserteurs kregen een eierkoek en brood. En de burgemeester gaf hun een glas warme wijn.

Dankbaar vertrokken de jonge lieden.

— Morgen goed oppassen, ried de burgemeester. O, laat u niet vangen!

— Neen, ze krijgen ons niet, verzekerde Vanneste.

De kommissaris was een grove kerel, een avonturier, die nu meende een kleine Napoleon te zijn. Hij had een dwaas, verwaand gezicht.

Den volgenden dag deed hij de ronde in het dorp. Hij wilde de huizen doorsnuffelen.

Eerst kwam hij bij den burgemeester.

— Ik vertrouw u niet, zei de Franschman, natuurlijk in zijn taal.

— En waarom niet? vroeg de burgemeester.

— Ge doet met de deserteurs mee.

— Wie zegt dat?

— Ik, kommissaris van den keizer. Ik vertrouw niemand. Allemaal bedriegers hier. Ik zal uw huis doorzoeken en vind ik een deserteur, dan laat ik u dood schieten.

— Zoek gerust, sprak de burgemeester.

— Ga mee, en wijs al de kamers!

— Goed.

De burgemeester sprak stout, maar hij was in erge spanning. Als de kommissaris eens den Waal ontdekte! Dan was het leven er mee gemoeid.

De burgemeester bleef kalm. Hij leidde den kommissaris en de gendarmen eerst in den kelder, dan in de keuken.

De Franschman klopte op de muren.

— O, ik weet wel, dat men geheime hokjes maakt, om de deserteurs te verbergen. Allemaal valschaards hier!

De kommissaris.

Maar mij zullen ze niet bedriegen, blufte hij.

— Hier is geen enkel geheim hokje, zei de burgemeester.

Dan kwamen ze in het salon, in het kantoor en eindelijk in de slaapkamer, waar de zieke lag.

Mevrouw zat naast het bed te breien.

— Heeren, wat stilte voor een zieke, vroeg ze.

Bernaux deed of hij sliep...

— Ik heb geen lessen noodig, madam, antwoordde de kommissaris. Een zieke zal ik eerbiedigen, ik strijd alleen tegen deserteurs. Ik vertrouwniemand, en daarom moeten de gendarmen onder bed en in die kas dààr kijken.

— O, ze mogen, stemde de burgemeester toe.

— De volgende kamer, beval de kommissaris. Alles zien. Ik laat me niet bedriegen.

Toen het heele huis doorsnuffeld was, zei de Franschman tot den burgemeester:

— Hier is geen deserteur. Het is een geluk voor u, want anders had ik u laten dood schieten. Zorg maar, dat ge er nooit een beschermt.

Toen de Franschen heen waren, moesten de burgemeester en zijn vrouw toch lachen.

— Die bluffer... O, ze konden hem niet bedriegen, en we hebben hem toch bij den neus gehad, zei de burgemeester.

— God zij dank, dat alles goed afgelopen is.

Dien dag kwam de dokter, een vriend van den huize. Hij mocht het geheim kennen. Hij had ook schik in

het geval. Hij onderzocht Bernaux en vond hem ernstig ziek.

— 't Was tijd, dat hij verpleegd werd, zei de geneesheer. Nu kunnen we hem redden.

De kommissaris vond geen enkelen deserteur, noch in de huizen, noch in de bosschen.

— De kerels zijn gevlucht, zei hij. Maar we zetten ze achterna. Vangen zal ik ze. Ik laat me niet bedriegen.

Bluffend nog verliet hij het dorp.

Eenige weken later was Bernaux genezen; hij dankte innig den burgemeester en zijn vrouw.

Vanneste had hem enkele keeren bezocht en nam de Waalschen vriend mee. De groep zou naar West-Vlaanderen vertrekken en van daar trachten in Engeland te geraken.

In Engeland had Napoleon niets te vertellen.

De Engelschen streden tegen den keizer. En deze deserteurs wilden in het Engelsche leger, dat weldra naar het vasteland zou over komen, mee vechten om hun land van den despoot te bevrijden.

MANNEKE

I.

— Mama, zou de lieve Heer mij met Testmis een paat geven?

De moeder zag haar kleinen jongen teeder aan.

— We zullen zien, Manneke, als ge braaf zijt.

— Ha! juichte het kereltje. En oot een pepetoet, Mamma?

— Ja, ook een peperkoek. Maar nu uw paardje in slaap en houd mama dan niet meer van haar werk.

Zonder brommen ging het ventje naar een hoek van de kamer, waar zijn speelgoed stond. Daar, onder een stoel — de ruimte tusschen de pooten moest een stal verbeelden — stond zijn « paat ». Het was waarlijk geen overvloedige weelde, dat hij naar een ander verlangde, want het arme dier had geen pooten meer en de kop was er ook al af. Maar daarom hield de kleine man niet minder van zijn beestje; hij wikkeldde het met alle zorg in zijn schortje, nam het op zijn armen en begon er mee heen en weer te loopen. En het mooiste wiegeliedje dat hij kende zong hij voor het « lieve diertje ».

— Overmorgen is het Testfeest, fluisterde hij zacht, en als ge nu braaf zijt en gauw gaat slapen, trij ge een broertje. Slaap paatje, slaap, begon hij weer met zijn zacht stemmetje, terwijl hij met zijn paardje al op en neer liep.

Eindelijk vond hij 't genoeg. Zijn beestje sliep en werd op stal gezet. Daarna kreeg het knaapje een glas melk en in minder tijd dan noodig is om 't te vertellen lag hij onder de wol. Toen hij zijn avondgebedje deed viel hij al haast in slaap.

Moeder boog zich vol liefde over haar kind en kust de moede oogjes en den frisch rooden mond; daarna at ze in alle haast haar droge boterham op om maar

zoo gauw mogelijk weer aan 't werk te kunnen gaan. Met een zucht van vermoeienis zette ze zich weer aan haar arbeid, die al haar inspanning eischte. Ze moest op zware zeegroene zijde een groot gulden wapen borduren. Als de oogen haar maar niet zoo zeer deden en haar rug maar niet zoo stijf werd van 't voorover zitten! Maar het kussen moest nog af eer ze kon gaan slapen, zoo niet, dan kregen ze morgen haar werkloon niet uitbetaald en waar moest ze dan gedurende de feestdagen van leven? Sedert acht dagen was ze van 's morgens vroeg tot 's avonds laat al bezig met dat vermoeiende werk. En dan moest ze tusschen de bedrijven door nog haar kind verzorgen en haar kleine huishouden doen. Wat een gejaag! Toch was dat niet het ergste. Maar die hoofdpijn! die hoofdpijn! — Als ze eerst een kwartiertje rustte, dan zou het stellig beter gaan.

Het moede hoofd viel reeds voorover op de handen en de verhitte oogen sloten zich. Nu was het doodstil in het kleine achterkamertje op de vierde verdieping. De sneeuw woei tegen de ruiten en de wind, die door de reten en kieren van het slecht sluitende venster naar binnen drong, deed het lamplicht flikkeren.

Van dat alles merkte Bertha Ritter evenwel niets, de natuur deed haar rechten gelden en Bertha sliep, sliep vast en rustig.

Langzamerhand zakten de glimmende kolen in het kleine kachelkje en eindelijk doofden ze uit. Het werd koud en de slaapster scheen het te voelen. Ze werd onrustig en plotseling richtte ze zich overeind. Een on-

gelukkige stoot tegen de tafel — een slag — gerinkel van scherven — de doordringende reuk van uitgestorte petroleum — een diepe duisternis.

Bertha stond recht. De schrik had haar als verlamd. Het duurde geruimen tijd eer ze tot bezinning kwam en het haar duidelijk werd, dat ze niet droomde maar alles ontzettende werkelijkheid was. Toen liep ze naar de keuken, stak een lucifer aan en kwam spoedig terug met een ander lampje dat het tooneel van verwoesting verlichtte.

Bevend van schrik en ontsteltenis liet ze zich op een stoel vallen. Daar lag de lamp aan scherven op den vloer en het kostbare borduurwerk dreef in de petrol.

Bertha was geheel van streek.

— O, hoe kon ik toch ook in slaap vallen! kloeg ze. En de oogen naar boven slaande: « O, Heer, wat moet er van mij geworden? Ontferm U over mij ».

Ze bukte zich en zocht de scherven van haar lamp bij elkaar. Weg was haar hoop dat ze geld zou verdienen hebben om de Kerstdagen mee rond te komen. Het kussen was totaal bedorven.

— Mamma oot tommen slapen, Mamma niet zoo weenen, klonk het stemmetje uit het ledikant weer.

Ja, ze zou maar naar bed gaan; ze kon nu toch niets meer doen en de boel was al opgeruimd.

En met haar kind in de armen schreide ze, tot de slaap haar alles deed vergeten.

II.

— Maar dat is toch wat te zeggen, zei de juffrouw, die aan 't hoofd stond van de afdeeling dameshandwerken in de zaak van Volkers en Co.

Ze schoof, ten einde raad, het bedorven, kwalijk riekend kussen van zich af.

— Wat moet ik beginnen, net één dag voor 't feest? vroeg ze.

— Zal ik er eens mee naar de wasscherij gaan? Misschien kunnen ze er daar de petroleum nog uit krijgen! antwoordde Bertha, die haar ongeluk verteld had.

— Neen, vooreerst ten minste moet het kussen hier blijven. 't Zou best kunnen gebeuren dat de dame, die 't besteld heeft, als we 't haar vertellen denkt dat het een uitvlucht is omdat we niet kunnen voldoen aan onze belofte. En dan moeten wij haar kunnen overtuigen. Maar mevrouw Ritter, hoe kondt ge nu toch ook zoo onhandig zijn. Hadt ge daar nu niet beter voor kunnen zorgen? In ieder geval, ge zult het moeten vergoeden.

— Vergoeden? Bertha verbleekte.

— Ja natuurlijk. Wie zou anders de schade moeten dragen? Wij misschien? Ik hoop, dat er nog wat aan te doen is om 't weer schoon te krijgen, maar ik heb er niet veel verwachting van. 't Ziet er vreeselijk uit. Ge kunt nu wel heengaan. Pas maar op dat mijnheer u niet ziet, die is vandaag in geen goeie bui.

— Zou ik niet een paar frank in voorschot kunnen

krijgen? Na de feesstdagen kan ik het afmaken. Ik heb er nu al acht dagen lang van 's morgens vroeg tot 's avonds laat aan gewerkt...

Met moeite had Bertha er de woorden uitgekregen en in de grootste spanning wachtte ze het antwoord af.

— Voorschotten zijn we niet gewoon te geven, daar zijn we vroeger al zooveel bij te kort geschoten, dat we er niet meer overdenken. Uitzondering maakt mijnheer niet op dien regel. O, wat zal hij boos zijn als hij hoort wat er gebeurd is. Nu, ik zal u wel laten weten of 'r nog kan gewasschen worden... Mevrouw, wat is er van uw dienst?

De aanzienlijke dame, die aan de toonbank was gekomen, nam al haar aandacht in beslag, zoodat ze geen enkelen blik meer over had voor Bertha, die zich langzaam verwijderde. Buiten viel de sneeuw in dichte vlokken. Bertha bleef een oogenblik staan voor het schitterend verlichte winkelraam en zuchtte een paar maal diep. Hoe eenzaam, hoe verlaten gevoelde zij zich. Ze dacht aan haar man, die nu al eenige jaren rustte op den akker der dooden. En zij slaafde zich af om elken dag te voorzien in haar eigen onderhoud en dat van haar jongen.

Ja, als ze dat kind niet had gehad, zou ze zich gemakkelijk hebben kunnen redden, dan had ze een betrekking kunnen zoeken. Maar die lieve kleine jongen, die zoo aan zijn mama gehecht was bij een ander uit te besteden... Neen, dat kon ze niet over haar hart krijgen. En om die « dwaze weekhartigheid » zooals velen het

noemden, moest ze zich allerlei ontberingen getroosten en zich afzwoegen met slecht betaalden arbeid.

Waar zou ze nu het geld vandaan halen om het paard voor haar jongen te koopen, en die paar lichtjes voor een kerstboompje en de peperkoek, waar hij zich zoo op verheugde?

III.

Plotseling denkt ze aan het spaarbankboekje van haar jongen. Hij had tien frank op de spaarbank. 't Is zoo, het geld was niet van haar, maar ze zou het later teruggeven. Manneke moest zijn paardje hebben en ze zou hemeen blij Kerstfeest bereiden. God zou haar niet verlaten en zorgen dat ze weer werk kreeg. En dan kon ze het wel weer bijsparen.

Zoo vlug als haar voeten haar dragen konden liep ze naar huis, waar ze haar jongen met een stok in de hand bezig vond het deerlijk verminkte paard te dresseeren.

— Kom mee, hartje, buiten zijn ze bezig de bedden te schudden, kijk eens hoeveel veeren er vliegen! zei moeder.

Manneke had erg veel schik in de sneeuwvlokken, die rondvlogen en stapte naast zijn mama dapper door de sneeuw. Het duurde niet lang of ze kwamen voor een groot huis. Toen moest de kleine baas buiten aan de deur blijven zitten en zijn moeder vast beloven dat hij er niet vandaan zou komen voor zij weer terug kwam:

kinderen en honden werden niet toegelaten in het groote gebouw van de spaarbank. 't Kleine ventje kwam dan ook niet van zijn plaats; met een gewichtig gezicht keek hij rond en vertelde aan ieder die naar binnen ging, dat mama er ook was, zoodat menigeen met welgevallen naar hem keek en een oude heer hem zelfs een stuk chocolade in de koude hand stopte.

Op die wijze trachtte hij zoo goed mogelijk den tijd te verdrijven totdat zijn moeder, die al angstig was geworden omdat ze zoo lang had moeten wachten, weer buiten kwam en hem bij de hand nam om verder te gaan.

Met moeder keerde hij dan huiswaarts.

Moeder zorgde voor het eten, waar ze al heel gauw mee klaar was.

— Morgen krijgt ge vleesch, zei moeder troostend, toen haar kleine jongen met zijn paard — als 't nog zoo heeten mocht — in den arm op een stoel klom en een bedenkelijken blik wierp naar het bordje met gebakken aardappels en naar de soep, waar wel beenen in waren, maar geen vleesch in te bekennen was.

— Morren tijgen we veesch, herhaalde hij, terwijl hij zijn paardje over de manen streek. Hoeven niet alle dagen veesch, moeten toch lief zijn, Tentenbrood.

« Tentenbrood », dat was de wel wat zonderlinge naam van manneke's paard. Toen het nog heel was en iedereen het bewonderde had iemand hem eens gevraagd hoe het heette.

— 't Heeft geen naam, had Manneke geantwoord.

— Ja maar, een paard moet toch een naam hebben, zeg maar eens, waar houdt ge wel het meest van en zoo moet ge uw paardje noemen.

— Dan, zoo had de kleine lekkerbek beslist verklaard, dan heet hij « tentenbrood ».

Terwijl Bertha en haar kleine jongen hun soep aten, werd er driftig gebeld.

— Daar is 't al, voor 't Testfeest, juichte Manneke en hij was zoo uitgelaten van blijdschap, dat het niet veel scheelde of hij was met stoel en al omgevallen.

— Pas op, Manneke, anders valt ge, riep Bertha. Stil blijven zitten tot mama terugkomt, hoort ge...

Bertha deed de deur open.

Ach, het was heel wat anders dan een verrassing voor het Kerstfeest. Er stond een sierlijk geknapt en naar den laatsten smaak gekleed snibbig dametje op de stoep. Ze kwam uit den handwerkwinkel en had een rol bij zich, waar ze tot grooten schrik van Bertha het papier begon af te wikkelen.

— Complement van mijnheer Volkers en ik moest u zeggen, dat hij onaangenaambeden heeft gehad met de dame, die het kussen had besteld. En het kon niet gewasschen worden, de zachte tinten kunnen daar niet tegen. Bovendien zijn er verbrande plekken in de groene zijde. Ge hebt een schadevergoeding te betalen van dertig frank.

De arme Bertha was geheel ontdaan. Nu ook dat nog. Acht dagen had ze met koortsachtige haast gewerkt en geen cent verdiend. En nu nog die schadevergoeding!

Maar ze hield zich goed. Ze beloofde na het feest het werk opnieuw onder handen te nemen en zich een korting op haar loon te laten welgevalen. Daarna liet ze het snibbig juffertje de deur uit. Nauwelijks was ze echter weer in de kleine keuken of ze liet zich op een stoel neervallen en begon bitter te schreien.

Dat was haar kerstavond: een paar frank haar gansche bezitting, dreigend gebrek en allen moed verloren.

Intusschen was Manneke naar beneden gestrompeld en kwam nu bij zijn moeder.

— Mama! zei hij.

Maar Bertha gevoelde zich te ongelukkig.

— Ach, lieve jongen, laat me met rust. Ga maar wat spelen. Laat mama maar schreien. O, die zorgen, die zorgen, ze breken mij het hoofd. Ze groeien en groeien maar aldoor aan.

Manneke stond een oogenblik stil en scheen over iets na te denken. Eindelijk vroeg hij:

— Begiet mama ze dan?

— Begieten, wat?

— De zorgen... ze groeien immers zoo?

Bertha zag haar jongen aan en wist niet wat ze er van denken moest.

— De bloempot voor 't raam begiet u toch ook, ging hij voort. En daar groeit die bloem immers zoo van? Begiet u de zorgen?

— Ja, ik begiet ze, snikte Bertha. Ja, met bittere, bittere tranen.

Ze liet haar tranen den vrijen loop. Manneke bleef

nog een oogenblik met een bedrukt gezichtje naar haar staan kijken, toen liep hij naar den hoek waar zijn speelgoed stond, rommelde er wat, en kwam weer terug bij zijn moeder, blijkbaar met de bedoeling om haar te troosten.

— Toe mama, niet weenen, zoete mama, niet weenen, dan tijgt mama mooi pentie, daar!

Bertha weerde het handje af, maar drukte haar kleinen lieveling teeder aan haar hart.

— Houd uw prentje maar, hoor! zei ze.

— Nee, mama hebben, zei hij en stopte haar het prentje in de hand. Nu nam ze het aan en was van plan het weg te leggen, dan was de kleine baas tevreden.

Plotseling richtte ze zich op en liet, bevend aan al haar leden, het oog rusten op het « prentje ».

— Is 't mogelijk? Neen, dat kan toch niet.

Ze hield het tegen 't licht, ze keerde het om en om, betastte en bekeek het met aandacht, het was en bleef een bankbiljet van duizend frank.

— Heb nog meer, zei Manneke, niet weinig trotsch dat zijn « prentjes » zooveel invloed hadden en zijn moeder niet meer schreide.

En voor de oogen der verbaasde moeder lagen op de tafel vier zulke « prentjes », — vier duizend frank — in haar schatting een geheel vermogen.

— Maar jongen, hoe komt ge daar aan? vroeg ze onsteld?

— Heb ze gevind, op de tap van het groote huis.

Vier duizend frank! Nu was ze van al haar zorgen

bevrijd! Nu kon haar afgetobd lichaam tot rust komen. Nu zou ze weer vroolijk kunnen zijn en tevreden met haar lot.

't Is met geen woorden te zeggen, hoe groot de verzoeking was om het geld te houden, dat als het ware uit den hemel haar kind voor de voeten was gevallen... Als ze eens één van die fraaie briefjes voor zich hield... iemand die vier duizend frank over heeft om naar de spaarbank te brengen, kan van zijn overvloed wel wat missen.

Haar oog viel op het dun versleten kleed, dat ze aan had, op haar kleinen jongen met zijn overal gelapte kleeven; ze dacht aan de kapotte schoenen, aan de gebroken lamp; aan de huur die ze betalen moest en waar ze geen cent voor had, aan den nood die haar dreigde... en daar vóór haar op de tafel lagen de bankbiljetten, die haar uit al die ellende konden verlossen.

Ze boog zich over haar kind heen en fluisterde met heesche stem:

— Heeft ook iemand u gezien, toen ge die plaatjes vond?

Manneke schudde het hoofd.

— Nee, niemand mama, alleen de lieve Heer in den Hemel.

Alsof ze een zweeps slag had gekregen, zoo kromp Bertha ineen. Een oogenblik kwam haar hart in opstand. Toen schoten haar oogen vol tranen en ze drukte haar jongen omstuimig in haar armen.

— Ja, mijn jongen, mijn lieve, beste manneke, mijn

schat, mijn alles... al moesten we allebei van honger omkomen, niemand zal ooit kunnen zeggen dat uw moeder niet eerlijk was.

Een oogenblik later ging Manneke, als iederen middag, een uurtje slapen. Met zijn deerlijk verminkt paard in den arm lag hij in zijn zacht bedje.

En terwijl haar jongen sliep, liep Bertha, zoo vlug als 't haar mogelijk was, naar de spaarbank en vroeg aan den bestuurder of er niemand geweest was om aangifte te doen dat hij een som gelds verloren was. Ze hadden er niets van vernomen. Maar de bestuurder schreef Bertha's naam en woonplaats op en nam tegen een behoorlijk geteekend bewijs, de som gelds in ontvangst. Daarna liet hij haar, met een beleefde buiging, de deur uit.

Het was Kerstavond geworden.

Mevrouw Ritter was een oogenblikje de straat op om, voor zoover haar weinige stuivers daarvoor toereikend waren, een en ander te halen waarvan ze met haar kind gedurende de feestdagen leven kon. Manneke was alleen. Met een herinnering aan den Heiland, dien trouwen kindervriend, die in alle huizen komt en over de kinderen de wacht houdt, had zijn moeder hem op 't hart gedrukt, goed op te passen, voorzichtig te zijn en vooral niet te dicht bij de kachel te komen.

Manneke was zoo druk bezig, dat hij niet eens het binnenkomen van een oude dame bemerkte, die met alle aandacht keek naar 't geen hij deed. Hij goot een

opje water uit over zijn ongelukkig « Krentenbrood ».

— Wat doet ge daar, kleine vent? vroeg de dame.

Manneke schrok zoo hevig, dat hij de rest van het water over zijn schort morste en toen hij omkeek om te zien wie er was, zette hij een erg bedroefd gezichtje.

— Ik begiet mijn paat, hij heeft geen top en geen taat en geen ooren en geen suit, en dan gaan ze weer groeien.

De dame begon hartelijk te lachen.

— O, gij kleine domoor, wat ziet ge er nu uit. Waar is uw moeder?

— Mama is even weg, mama is wat halen voor me bij den lieven Heer omdat het Testfeest is. Heb de lieve Heer u gestuurd? vroeg hij, terwijl hij haar met een onderzoekenden blik aankeek.

— Neen, dat niet, zei de dame nog altijd lachend. Maar zijt gij misschien de kleine jongen die mijn prentjes heeft gevonden?

— Ja, zei Manneke, maar mama heeft ze weer weggebracht, en nou tijd ik van Testfeest mooie geteurde pentjes.

— Nu, nu, ik hoop, dat ge al uw wenschen krijgt, kleine baas.

— Wenschen, wat is dat? vroeg Manneke. Is dat om op te eten? Wij hebben niet veel om op te eten... Maar mijn mama heeft wat anders... ze heeft zorgen, snaterde hij.

— Wat zegt ge daar, kleine kleuter?

— Ja, zorgen, en ze worden al grooter, mama's hoofd

is er vol van. En nu zal het paat ook een top krijgen, heelemaal van zorgen.

— Kind, wat praat ge...

— Nu, ik begiet hem toch... Mijn mama begiet de zorgen ook, weet ge waarmee?

De dame zag hem aan en wist niet hoe ze 't had.

— Met bittere tranen! zei hij en zonder dat hij het zich bewust was klonk zijn stem zoo roerend, dat de dame er door getroffen werd. De woorden van zijn moeder hadden blijkbaar, hoewel hij ze niet begreep een diepen indruk op hem gemaakt.

De oude dame kreeg plotseling ook de oogen vol « bittere tranen ». Ze knielde naast den kleinen kleuter en drukte hem teeder tegen zich aan.

— Ge zijt een schat van een jongen, zei ze zachtjes. Een schat van een jongen.

Toen stond ze op en droogde haar fluweelen mantel af, dien Manneke met zijn doorweekte schort had nat gemaakt.

— Zeg aan uw moeder, dat ik wel eens terug kom, zei ze.

De dame was weg. Manneke vond het raadzaam om de groote plas water met een doek zooveel mogelijk op te vegen. Hij was er niet gerust op dat de kuur in overeenstemming zou zijn met zijn belofte om bijzonder gehoorzaam te wezen terwijl zijn moeder even uit was.

Nauwelijks was hij er mee klaar of daar kwam zij al terug. Ze was stil en gevoelde zich zoo moe. Uit het verhaal van de « Tante », die nog eens terug zou komen

kon ze niet goed wijs worden. Zou het misschien de dame zijn geweest, wier kussen ze bedorven had?

— Nu moet ge een poosje naar de keuken gaan, Manneke, dan zal ik onder de hand alles klaar maken voor ons Kerstfeest, sprak moeder.

Met een gelaat dat van blijdschap straalde ging het aardige kereltje de kamer uit. Bertha plaatste het kleine boompje, dat ze tot nu toe verborgen had gehouden, in een leegen bloempot, bevestigde er de weinige kaarsjes aan, die ze had kunnen koopen, hing er een paar kerstkransen in van suiker en lei er den peperkoek naast. Toen haalde ze een pak van het portaal, waaruit een paardje op wielen te vorschijn kwam, een paardje van een frank.

— Nu is 't klaar, ge moogt zoo dadelijk hier komen, riep ze Manneke toe en juist had ze de kaarsjes aangestoken, toen er gebeld werd.

Bertha ging naar de deur om open te doen.

Een huisknecht in livrei stond voor haar.

— Zijt gij mevrouw Bertha Ritter? vroeg hij beleefd, zijn hoed afnemend.

— Ja, die ben ik.

Hij ging een stap achteruit en zette een prachtig hobbelpaard over den drempel, met zadel en toom en een zweep aan den zadelknop. Daarna nam hij een brief uit zijn borstzak, reikte haar dien toe en was al lang weer de straat op eer Bertha van haar verbazing was bekomen, dat ze den mond kon open doen om eenige opheldering te vragen.

Ze brengt vlug het paard binnen en zet het naast dat van een frank. Den brief steekt ze bij zich zonder hem in te zien, want Manneke kon het in de keuken niet langer uithouden.

— Kom maar Manneke!

In 't volgende oogenblik stormt de kleine baas de kamer binnen. Met verbaasde blikken staat hij even stil. Maar dan begint hij te juichen en te jubbelen van vreugde, zoodat Bertha de ooren dicht houdt.

— Ha! roept of liever schreeuwt hij, en hij slaat den arm om zijn « rijpaard », en kust het, dol van blijdschap, den hals, de manen en den kop.

Bertha ging zoo geheel op in de groote vreugde van haar jongen en genoot daar zoo van, dat ze den brief vergat. Toen Manneke wat tot bedaren kwam brak zij de enveloppe open en hare oogen namen een gansch ongewone uitdrukking aan terwijl zij de weinige regels doorliep.

Geachte Mevrouw,

Bij dezen zend ik U, als belooning voor het terugbezorgen der door mij verloren som gelds, 500 frank, met betuiging van mijn welgemeenden dank. Tevens verzoek ik u vriendelijk een kleine bijdrage van mij te willen aannemen ter tegemoetkoming in de kosten der opvoeding van uwen lieven kleinen jongen. Hij heeft dezen middag in enkele oogenblikken mijn hart gestolen. Een oude vrouw schenkt

het u van haar overvloed en voelt op dezen gezegden Kerstavond gelukkig, daarmede uwe zware zorgen eenigermate te verlichten. Ik hoop dat u mij zult toestaan ook in de toekomst den lieven jongen in het oog te houden. Steeds gaarne Uw toegenegen
Mevrouw BERGER.

En daar had ze nu een van de welbekende bankbiljetten.

Zij herkende het terstond aan de chocoladevlek, die Manneke er met zijn vingers op had gemaakt. Dat was nu het hare! En bovendien nog vijf biljetten elk van 100 frank. Vijftien honderd frank! Wat een som! Dat mocht ze nu werkelijk houden en ze kon met een gerust geweten hare oogen opheffen en de handen vouwen om uit het diepst van haar hart God te danken voor de weldaad aan haar bewezen.

(Naar A. L. G.).

EINDE.